

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

УДК 796.035 (075.8)

УЧАСТЬ СПОРТСМЕНІВ УКРАЇНИ В ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГРАХ

В. В. Дворак, Р. Т. Левчук,

здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, 3 курс,
спеціальність «Фізична культура і спорт»,

С. Р. Семенюк

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, 2 курс (за інтегрованим планом),
спеціальність «Фізична культура і спорт»,
навчально-науковий інститут охорони здоров'я

Науковий керівник – д.пед.н., професор О. Т. Кузнецова

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті розглядається питання розвитку Олімпійського руху в Україні та здобутки спортсменів країни на Олімпійських іграх. Літературні джерела засвідчили, що спортсмени українського походження брали участь в I Олімпійських іграх сучасності в 1896 р., проте історія олімпійського руху в Україні розпочалася в 1952 році, коли спортсмени України вперше взяли участь в Іграх XV Олімпіади. Після створення Національного олімпійського комітету України спортсмени України беруть участь в Олімпійських іграх окремою командою. Наведено кількісні результати досягнень спортсменів Української РСР (у складі об'єднаної команди незалежних держав на Олімпійських іграх 1952–1992 рр.) та самостійною командою.

Ключові слова: Олімпійські ігри, чемпіони, Україна, ми – найкращі.

The purpose of the study is to reveal the development of the Olympic movement in Ukraine and the achievements of the country's athletes at the Olympic Games. Literary sources testified that athletes of Ukrainian origin took part in the 1st modern Olympic Games in 1896. However, the history of the Olympic movement in Ukraine began in 1952, when Ukrainian athletes took part in the Games of the XV Olympiad for the first time. After the creation of the National Olympic Committee of Ukraine, athletes of Ukraine participate in the Olympic Games as a separate team. Quantitative results of the achievements of athletes of the Ukrainian SSR (as part of the united team of independent states at the Olympic Games 1952–1992) and an independent team are given.

Keywords: Olympic Games, champions, Ukraine, we are the best.

Історія олімпійського руху в Україні розпочалася в 1952 році, коли спортсмени України у складі збірної команди Радянського Союзу вперше взяли участь в Іграх XV Олімпіади в Гельсінкі. З 1952 по 1990 роки олімпійський рух в Україні розвивався та зміцнював свою позицію в житті країни. Українські атлети склали щонайменше 25% кожної олімпійської команди СРСР. Під час Ігор XXII Олімпіади 1980 року деякі матчі футбольного турніру з великим успіхом проводилися в Києві [1; 2].

Україна вперше взяла участь в Олімпійських іграх окремою командою в 1994 році. Відтоді її спортсмени змагаються у всіх Літніх Олімпійських іграх і Зимових олімпійських іграх. Загалом, Українська національна олімпійська команда виборола 151 медаль на літніх Олімпіадах і 9 медалей на зимових Олімпіадах. Найуспішніші види на літніх Олімпійських

іграх – спортивна гімнастика (13 медалей), легка атлетика (21), боротьба (21), бокс (16). Найуспішніші види на зимових Олімпійських іграх – біатлон (5) [1; 2].

Спортсмени українського походження брали участь в іграх, починаючи з I Олімпійських ігор 1896 року. Декільком спортсменам з Одеси вдалося виїхати в Грецію, але їм довелося повернутись через нестачу грошей, не доїхавши до Афін [1, С. 110]. Киянин Микола Ріттер зумів прибути до Афін і подав заявку на участь у змаганнях з боротьби і стрільби, проте відкликав свою заявку і у змаганнях участі не брав [1, С. 111]. На II Олімпійських іграх в Парижі 1900 року, в складі збірної Російської імперії, брав участь український фехтувальник Петро Заковорот, що посів 7-е місце. На Олімпіаді 1912 році українці Георгій Пантелеймонов і Микола Мельницький стали срібними призерами в складі команди Російської імперії зі стрільби з армійського пістолета. У 1936 році в Берліні в складі команди Чехословаччини золоту медаль завоював спортсмен українського походження Володимир Сироватка. Джон Лисак, інший учасник Ігор у Берліні у веслуванні на каное (представляв США), також має українське коріння [3; 4].

На початку деякі зимові види спорту входили в програму Олімпіад: фігурне катання на ковзанах (1908 і 1920 рр.), хокей із шайбою (1920 р.).

В 1924 р. у Шамоні (Франція) з великим успіхом були проведені міжнародні змагання із зимових видів спорту – «Міжнародний спортивний тиждень з нагоди VIII Олімпіади». В 1925 р. МОК ухвалив рішення про проведення самостійних Олімпійських зимових ігор, а змаганням 1924 р. надав статус перших зимових Олімпійських ігор. Термін «Олімпіада» у зв'язку з зимовими Олімпійськими іграми не вживається [3, С. 7].

Метою статті є розкрити розвиток Олімпійського руху в Україні та здобутки спортсменів країни на Олімпійських іграх.

До 1940-х року українські спортсмени брали участь в Олімпіадах у складі команд Російської імперії, Польщі (уродженці Києва Мар'ян Водзянський, Андрій Солтан-Пересвят та ін.), Австрії, Чехословаччини та інших. Проте лівова частина українських спортсменів виступали під прапором Радянського Союзу на Олімпійських іграх з 1952 року до 1988 року, а після розпаду Радянського Союзу українські спортсмени були частиною Об'єднаної команди в 1992 році [5] (табл. 1).

Таблиця 1

Здобутки спортсменів Української РСР та у складі об'єднаної команди незалежних держав на Олімпійських іграх [3, С. 43]

Рік	Місто	Золото	Срібло	Бронза	Всього
1952	Гельсінкі	10	9	1	20
1956	Мельбурн	14	4	11	29
1960	Рим	16	11	6	33
1964	Токіо	13	12	7	32
1968	Мехіко	14	10	8	32
1972	Мюнхен	20	7	9	36
1976	Монреаль	27	21	21	69
1980	Москва	40	18	18	76
1988	Сеул	19	15	25	59
1992	Барселона	10	10	9	29

22 грудня 1990 р. був створений Національний олімпійський комітет України (*НОК України*) [3, С. 42; 5], у 1993 року його визнав Міжнародний олімпійський комітет (*МОК*). НОК України має виключне право представляти Україну на Олімпійських іграх та на

регіональних, континентальних і світових комплексних змагань, які відбуваються під патронатом Міжнародного олімпійського комітету (МОК). НОК України зобов'язаний брати участь в Іграх Олімпіад, Європейських іграх, Всесвітніх пляжних іграх, Юнацьких Олімпійських іграх та Юнацьких Європейських олімпійських фестивалях.

У табл. 2 подані здобутки спортсменів України на Олімпійських іграх.

Таблиця 2

Здобутки спортсменів України на Олімпійських іграх [3, С. 43]

Рік	Місто	Золото	Срібло	Бронза	Всього
1994	Ліллекхаммер	1		1	2
1998	Атланта	9	2	12	23
2000	Нагано		1		1
2002	Сідней	3	10	10	23
2004	Афіни	8	5	9	22
2006	Турин			2	2
2008	Пекін	7	4	11	22
2012	Лондон	5	4	10	19
2014	Сочі	1		1	2
2016	Ріо-де-Жанейро	2	5	4	11
2018	Пхьончхан	1			1
2020	Токіо	1	6	12	19
2022	Пекін		1		1
2024	Париж	3	5	4	12

Від 26 липня до 11 серпня 2024 року в Парижі тривали літні Олімпійські ігри. Україну на XXXIII літній Олімпіаді представляли 140 атлетів, які виступали у 23 видах спорту. Наша країна була представлена найменшою кількістю спортсменів у своїй історії на Олімпійських іграх. Перед цим антирекорд (155 атлетів) був на Олімпіаді-2020 у Токіо, яка через пандемію коронавірусу відбулася 2021 року [5].

У табл. 3 подано зведені дані спортсменів України-чемпіонів Олімпійських ігор.

Таблиця 3

Спортсмени України-чемпіони зимових Олімпійських ігор [5; 6]

Ігри	Рік	Країна, місто	ІМ	Вид спорту, дисципліна
XII	1976	Австрія, Інсбрук	Бяков Іван	біатлон (ест. 4x 7,5 км)
XVI	1992	Франція, Альбервіль	Житник Олексій	хокей
			Петренко Віктор	фігурне катання (один.)
XVII	1994*	Норвегія, Ліллекхаммер	Баюл Оксана	фігурне катання (один.)
XXII	2014	РФ, Сочі	Білосюк (Підгрушна) Олена, Семеренко Віта, Семеренко Валентина, Джима Юлія	біатлон, естафета
XXIII	2018	Південна Корея, Пхьончхан	Абраменко Олександр	фрістайл, лижна акробатика

* окремою командою

Висновки:

1. Літературні та інтернет-джерела засвідчили, що спортсмени українського походження брали участь в I Олімпійських іграх сучасності в 1896 р., проте історія олімпійського руху в Україні розпочалася в 1952 році, коли спортсмени України вперше взяли участь в Іграх XV Олімпіади. Після створення Національного олімпійського комітету України спортсмени України беруть участь в Олімпійських іграх окремою командою.

2. В роботі наведено кількісні результати досягнень спортсменів Української РСР (у складі об'єднаної команди незалежних держав на Олімпійських іграх 1952–1992 рр.) та самостійною командою.

1. Тягур Р. С. Історія олімпійського руху: базові терміни, таблиці, схеми. Івано-Франківськ : Місто-НВ, 2002. 272 с.
2. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0_%D0%BD%D0%B0_%D0%9E%D0%BB%D1%96%D0%BC%D0%BF%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D1%85_%D1%96%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%85 (дата звернення: 14.10.2024).
3. Олімпійський спорт у таблицях : навч.-метод. посіб. / Булатова М. М., Єрмолова В. М., Радченко Л. О., Кроль І. М., Єгупов М. В. Київ : НУФВС України, 2024. 61 с.
4. Кузнєцова О. Т. Оздоровчі технології у фізичному вихованні студентів: теорія, методика, практика : монографія. Рівне : Волинські обереги, 2018. 416 с.
5. Національний олімпійський комітет України. URL: <https://noc-ukr.org/> (дата звернення: 14.10.2024).
6. Development of cadets' physical qualities during various sports activities / Prontenko K., Griban G., Kuznietsova O. et al. *Contemporary dilemmas: Education, Politics and Values*. 2019. Year VII, Special Edition, December, 2019-12-01. DOI: <https://doi.org/10.46377/dilemmas.v31i1.1014>.